

HE 103/2025 vp Hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Vanhempainliitto on vanhempien osallisuuden, kotien kanssa tehtävän yhteistyön ja vanhempaintoiminnan asiantuntijajärjestö. Vanhempainliiton toiminta tukee lasten kasvua, oppimista sekä hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä päiväkodeissa, kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Vanhempainliittoon kuuluu noin 1200 päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa toimivaa, rekisteröitynyttä vanhempainyhdistystä.

Suomen Vanhempainliitto kiittää sivistysvaliokuntaa pyynnöstä lausua yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus

Suomen Vanhempainliitto pitää valmistavan opetuksen lisäopetusta tarpeellisena tilanteissa, joissa sitä tarvitaan lapsen ja nuoren riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseen. Valmistavan opetuksen ja sen keston tulee lähteä aina lapsen ja nuoren tarpeista ja olla lapsen edun mukaista. Valmistavan opetuksen aikana oppilaita on tärkeä integroida yleisopetuksen opetusryhmiin kotoutumisen, kaverisuhteiden ja kielitaidon vahvistamiseksi. Kielellisen tuen tulee jatkua riittävänä myös valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirryttäessä.

Vanhempainliitto vastustaa sitä, että Suomessa syntyneet maahanmuuttotilanteiset lapset rajattaisiin jatkossa automaattisesti valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan noin 10 % valmistavan opetuksen oppilaista on ollut Suomessa syntyneitä. Hallituksen esityksessä katsotaan, että Suomessa syntyneiden osalta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen sekä opetuskielen tukiovetuksen käyttöön ottaminen esi- ja perusopetuksessa riittäisivät tukemaan näiden lasten kielen kehitystä. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta voidaan nostaa, mutta aina on myös niitä perheitä, joiden lapset eivät syystä tai toisesta osallistu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen osallistumattomat lapset jäisivät siten jatkossa ilman varhaista kielellistä tukea, eikä hallituksen esitys tarjoa heille riittäviä keinoja kielitaidon tukemiseen ennen perusopetusta. Vanhempainliitto kysyy, miten näiden lasten kielitaidon kehittymistä tuetaan jatkossa yhdenvertaisesti niiden lasten kanssa, jotka ovat oikeutettuja valmistavaan opetukseen. Lapsia ja nuoria voi jäädä valmistavan opetuksen ulkopuolelle myös siitä syystä, että kunta ei järjestä valmistavaa opetusta, koska sen järjestäminen on kunnille vapaaehtoista. Tulisiko valmistavan opetuksen olla jatkossa lapsen ja nuoren oikeus niin, että kaikilla sitä tarvitsevilla olisi oikeus valmistavaan opetukseen?

Suomen Vanhempainliitto pitää hyvänä, että valmistavaan opetukseen tulee maahanmuuttotilanteisten lasten ja nuorten tarpeista lähtevää joustoa ja valmistavan opetuksen lisäopetus mahdollistaa kielellisten valmiuksien vahvistamisen niiden oppilaiden kohdalla, jotka siitä hyötyvät. Samalla on tärkeä huomioida

valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirtyvien oppilaiden opetuskielen oppimisen tuen tarpeet ja kehittää entistä vahvemmin kielitietoista opetusta, opetuskielen tukiopetusta, suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän opetusta sekä oppilaiden oman äidinkielen opetusta. Maahanmuuttotilanteen oppilaan etu on, että kielellinen tuki jatkuu valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirryttäessä katkeamatta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut

Suomen Vanhempainliitto pitää aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin esitettyjä 23 %:n korotuksia korkeina ja vastustaa niitä. Kuten hallituksen esityksessäkin tuodaan esiin, maksujen korotuksella on monia negatiivisia vaikutuksia. Maksujen korottamisen seurauksena sosiaalisesti ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten mahdollisuus osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan vaikeutuu ja se asettaa lapsiperheet eriarvoisen asemaan. Toimintaan osallistuminen vähenee ja pienten koululaisten yksinäiset iltapäivät lisääntyvät. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on tärkeä merkitys myös pienten koululaisten vanhempien työn ja perheen yhteensovittamiselle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Hallituksen esitys ei tue tätä aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitetta. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on tärkeä merkitys myös maahanmuuttajataustaisille lapsille ja heidän perheilleen. Aamu- ja iltapäivätoiminta ei ole pelkkä hoitojärjestely – se tukee lasten kasvua, vanhempien kasvatustehtävää ja kotoutumista. Maahanmuuttotilanteen lapsille iltapäivätoiminta on tärkeä paikka, jossa he kohtaavat suomenkielisiä ikätovereita. Leikin kautta tapahtuva vuorovaikutus on olennainen osa kielitaidon ja kulttuurisen osallisuuden kehittymistä. Korkeat maksut saattavat johtaa siihen, että juuri nämä lapset jäävät toiminnan ulkopuolelle. Tämä on kielitaidon oppimisen, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen näkökulmasta suuri riski.

Mahdollisuus aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen on monille perheille tärkeä, mutta se ei ole yleisesti tiedossa. Tämä koskee erityisesti perheitä, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja ymmärrys sosiaaliturva- ja koulutusjärjestelmästä on puutteellista. Tiedotuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksualennuksista ja -vapautuksista tulee olla saavutettavaa ja viestinnän tulee olla selkokielistä ja tarpeen mukaan monikielistä. Viestintää tulee tehdä koulun, neuvoloiden ja muiden varhaisten palveluiden kautta proaktiivisesti.

Kuluvalla hallituskaudella on tehty monia lapsiperheiden toimeentuloon kohdistuvia leikkauksia, joita hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotuksesta jatkaisi. Lapsiperheiden toimeentuloon kohdistuneita leikkauksia tulisi arvioida kokonaisuutena ja ne olisi tullut huomioida myös tässä hallituksen esityksessä.

Suomen Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet sujuvaan koulupolkuun, riittävään tukeen ja osallisuuteen – myös koulupäivän yhteydessä järjestettävässä aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

SUOMEN VANHEMPAINLIITTO RY

Ulla-Maija Rajakangas
Toiminnanjohtaja

Tuija Metso
Erityisasiantuntija